

Temat 2: Kary/sankcje podatkowe/karne - ratunek w Strasburgu lub Luksemburgu?

Dyskusja: dr Agnieszka Franczak (UEK), Krzysztof Musiał (Musiał i Partnerzy), sędzia WSA dr Dagmara Dominik-Ogińska, moderator: dr Ewa Prejs (UMK)

Standardy wynikające z aktualnego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości w zakresie m.in.:

- uwzględniania zasady domniemania niewinności przez organy podatkowe,
- kumulacji sankcji podatkowych oraz sankcji karnych skarbowych za ten sam czyn
- indywidualizacji sankcji podatkowej

Wyrok TSUE z dnia 7.12.2000 r., de Andrade, C-213/99, EU:C:2000:678 - Dopuszczenie towarów do swobodnego obrotu – Przekroczenie terminu nadania miejsca przeznaczenia celnego – Procedura wprowadzenia towarów do sprzedaży lub pobrania cła ad valorem.

1) Artykuł 53 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny nie wyklucza automatycznego stosowania, bez uprzedniego powiadomienia, procedury takiej jak ustanowiona przez przepisy portugalskie, która przewiduje sprzedaż towarów, dla których przekroczone ustawowe terminy zgłoszenia dopuszczenia do swobodnego obrotu lub wniosku o inne miejsce przeznaczenia celnego.

2) Zastosowanie procedury przewidującej albo sprzedaż rzeczonych towarów, albo pobieranie podwyższenia ad valorem w celu uregulowania sytuacji tych towarów nie jest samo w sobie sprzeczne z zasadą proporcjonalności. Do sądu krajowego należy ocena, czy podwyżka przewidziana w postępowaniu głównym jest zgodna z tą zasadą.

3. Artykuł 6 ust. 3 i art. 243 rozporządzenia nr 2913/92 nie stoją na przeszkodzie zastosowaniu procedury takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, która nie przewiduje uprzedniego powiadomienia zainteresowanych.

4) Podwyżka mająca na celu ukaranie niedopełnienia formalności celnych nie może być opodatkowana podatkiem od wartości dodanej.

Wyrok TSUE z dnia 18.07.2007 r., Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444 - Pojęcie „ten sam czyn” – Różne czyny – Ściganie w dwóch umawiających się państwach – Czyny powiązane tym samym zamiarem przestępnym

Wykładni art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. zawartego między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w dniu 19 czerwca 1990 r. w Schengen należy dokonywać w następujący sposób:

- decydujące kryterium dla celów zastosowania tego przepisu stanowi kryterium tożsamości zdarzenia, rozumiane jako istnienie całości, na którą składają się nierozdzielnie ze sobą związane zachowania, niezależnie od kwalifikacji prawnej tych zachowań lub chronionego interesu prawnego;
- różne czyny polegające, w szczególności, z jednej strony na przyjęciu w jednym z umawiających się państw środków pieniężnych pochodzących z handlu środkami odurzającymi, a z drugiej strony na upłynnieniu w punktach wymiany walut znajdujących się na terytorium innego umawiającego się państwa środków pieniężnych pochodzących

również z takiego handlu, nie mogą być uważane za „ten sam czyn” w rozumieniu art. 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen jedynie na tej podstawie, że właściwy sąd krajowy stwierdzi, że czyny te są powiązane tym samym zamiarem przestępnym;

– do właściwego sądu krajowego należy ustalenie, czy stopień tożsamości i powiązania wszystkich okoliczności faktycznych, które podlegają porównaniu, pozwala – w świetle wskazanego decydującego kryterium – na stwierdzenie, że chodzi o „ten sam czyn” w rozumieniu art. 54 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen.

Wyrok TSUE z dnia 8.05.2008 r., Ecotrade, C-95/07 i C-96/07, EU:C:2008:267 - Prawo do odliczenia– Nieprawidłowości w rachunkowości i w deklaracjach dotyczące transakcji podlegających systemowi odwrotnego obciążenia

1) Artykuły 17, 18 ust. 2 i 3 oraz art. 21 ust. 1 lit. b) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, w brzmieniu zmienionym dyrektywą Rady 2000/17/WE z dnia 30 marca 2000 r., nie sprzeciwiają się uregulowaniom krajowym, które przewidują termin zawity na wykonanie prawa do odliczenia, taki jak w sprawach przed sądem krajowym, o ile poszanowane są zasady równoważności i skuteczności. Zasada skuteczności nie zostaje naruszona tylko z tego powodu, że termin, który przysługuje organowi podatkowemu na przystąpienie do odzyskania niezapłaconego podatku od wartości dodanej, przekracza termin przyznany podatnikowi na wykonanie prawa do odliczenia.

2) Jednakże art. 18 ust. 1 lit. d) i art. 22 szóstej dyrektywy 77/388, w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2000/17, sprzeciwiają się praktyce korygowania deklaracji i odzyskiwania podatku od wartości dodanej, w ramach której sankcją z tytułu naruszeń – takich, jakich dopuszczono się w sprawach przed sądem krajowym – po pierwsze, obowiązków wynikających z formalności określonych w przepisach krajowych na podstawie wymienionego art. 18 ust. 1 lit. d), a po drugie, obowiązków w zakresie rachunkowości i składania deklaracji wynikających, odpowiednio, z wymienionego art. 22 ust. 2 i 4, jest odmowa przyznania prawa do odliczenia w przypadku stosowania systemu odwrotnego obciążenia.

Wyrok TSUE z dnia 25.02.2010 r., Müller Fleisch, C-562/08, EU:C:2010:93 Ubój w normalnych warunkach – Mięso przeznaczone do spożycia przez ludzi – Obowiązkowe badanie przesiewowe– Obowiązek badań przesiewowych –Bydło w wieku powyżej 24 miesięcy

Artykuł 6 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii i część I rozdziału A załącznika III do tego rozporządzenia, zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1248/2001 z dnia 22 czerwca 2001 r., nie stoją na przeszkodzie obowiązywaniu przepisów krajowych, zgodnie z którymi wszystkie sztuki bydła w wieku powyżej 24 miesięcy muszą być poddane badaniu na obecność gąbczastej encefalopatii bydła.

Wyrok TSUE z dnia 9.03.2010 r., ERG i in., C-379/08 i C-380/08, EU:C:2010:127 - Zasada „zanieczyszczający płaci”– Odpowiedzialność za środowisko naturalne – Zastosowanie *ratione temporis*– Obowiązek przeprowadzenia konsultacji z zainteresowanymi przedsiębiorstwami

1) Artykuł 7 i art. 11 ust. 4 dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu w związku z

załącznikiem II do tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że właściwe władze są uprawnione do zarządzenia istotnej zmiany środków zaradczych zmierzających do naprawienia szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, które zastosowano po przeprowadzeniu postępowania kontrykcyjnego przy współpracy z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi i które zostały już wdrożone lub których wdrażanie zostało rozpoczęte. Jednakże w celu wydania takiej decyzji:

– władze te zobowiązane są do wysłuchania podmiotów gospodarczych, wobec których środki te zostały zastosowane, chyba że ze względu na skalę zagrożenia dla środowiska naturalnego konieczne jest natychmiastowe podjęcie działań przez właściwe władze;

– władze te winny także zachęcać w szczególności osoby, na których terenie będą realizowane środki zaradcze, do przedstawiania swoich uwag, które zostaną uwzględnione, oraz

– władze te winny uwzględnić kryteria wskazane w pkt 1.3.1 załącznika II do dyrektywy 2004/35 oraz wskazać w swej decyzji powody uzasadniające dokonany wybór, a także, w stosownym wypadku, okoliczności, które pozwalają uzasadnić, że przeprowadzenie szczegółowej analizy w oparciu o te kryteria było niecelowe lub niemożliwe, na przykład ze względu na skalę zagrożenia dla środowiska naturalnego.

2) W okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu przed sądem odsyłającym dyrektywa 2004/35 nie sprzeciwia się obowiązywaniu przepisów krajowych, które umożliwiają właściwym władzom uzależnienie wykonywania przez podmioty gospodarcze, których dotyczą środki zaradcze w dziedzinie środowiska naturalnego, ich prawa do wykorzystywania terenów od wykonania robót nakazanych przez te władze, i to nawet jeśli wspomniane środki nie dotyczą bezpośrednio tych terenów ze względu na fakt, że zostały one już wcześniej poddane rekultywacji lub nie były nigdy zanieczyszczone. Jednakże przepisy takie winny być uzasadnione celem, jakim jest zapobieżenie pogorszeniu stanu środowiska naturalnego tam, gdzie wspomniane środki są wdrażane, bądź – zgodnie z zasadą ostrożności – celem zapobieżenia wystąpieniu lub ponownemu pojawieniu się innych szkód w środowisku naturalnym na należących do tych podmiotów gospodarczych terenach, przylegających do całości brzegu morskiego, którego dotyczą środki zaradcze.

Wyrok TSUE z dnia 16.11.2010 r., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683 - Europejski nakaz aresztowania – Ne bis in idem– Możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania przez organ sądowy wykonujący nakaz – Prawomocne orzeczenie w państwie członkowskim wydania nakazu

Dla celów wydania i wykonania europejskiego nakazu aresztowania pojęcie „tych samych czynów” zawarte w art. 3 pkt 2 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi stanowi autonomiczne pojęcie prawa Unii.

W okolicznościach takich jak w sprawie przed sądem krajowym, gdy organ sądowy wydający nakaz, w odpowiedzi na zażądanie informacji w rozumieniu art. 15 ust. 2 decyzji ramowej przez organ sądowy wykonujący nakaz, wyraźnie stwierdzi – na podstawie swego prawa krajowego i w zgodzie z wymogami wynikającymi z pojęcia „tych samych czynów” zawartego w tymże art. 3 pkt 2 decyzji ramowej – że poprzednie orzeczenie wydane w jego porządku prawnym nie jest prawomocnym orzeczeniem obejmującym czyny wskazane w nakazie aresztowania, a zatem nie stanowi przeszkody dla ścigania tych czynów, organ sądowy wykonujący nakaz nie ma żadnych podstaw, by w odniesieniu do takiego orzeczenia uznać, że zachodzi przypadek obligatoryjnej odmowy przewidziany w art. 3 pkt 2 decyzji ramowej.

Wyrok TSUE z dnia 5.06.2012 r., Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319 - Wspólna polityka rolna – System płatności jednolitych –Zasada niekumulowania sankcji karnych – Zasada ne bis in idem

Artykuł 138 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1973/2004 z dnia 29 października 2004 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003 w sprawie systemów wsparcia przewidzianych w tytułach IV i IVa tego rozporządzenia oraz wykorzystania gruntów zarezerwowanych do produkcji surowców należy interpretować w ten sposób, że środki przewidziane w akapitach drugim i trzecim tego przepisu, polegające na wykluczeniu rolnika z pomocy w roku, w którym złożył nieprawdziwe oświadczenie co do wielkości kwalifikującego się areału, i na obniżeniu pomocy, do której byłby uprawniony w trzech kolejnych latach kalendarzowych, do kwoty, która odpowiada różnicy między areałem zadeklarowanym a wyznaczonym, nie stanowią sankcji o charakterze karnym.

Wyrok TSUE z dnia 26.02.2013 r. Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105 - Ściganie czynów powodujących uszczuplenie zasobów własnych Unii – Artykuł 50 – Zasada ne bis in idem – Zgodność

1) Zasada ne bis in idem ujęta w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej nie stoi na przeszkodzie stosowaniu przez państwo członkowskie kolejno sankcji podatkowej i sankcji karnej za ten sam czyn polegający na niedopełnieniu obowiązku przekazania prawidłowych informacji dotyczących podatku od wartości dodanej, pod warunkiem, że pierwsza z tych sankcji nie ma charakteru karnego, co ustalić winien sąd krajowy.

2) Prawo Unii nie reguluje stosunków między europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisaną w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., a porządkami prawnymi państw członkowskich ani nie określa skutków, jakie sąd krajowy powinien łączyć ze sprzecznością między normą prawa krajowego a prawami chronionymi na mocy tej konwencji.

Prawo Unii stoi na przeszkodzie krajowej praktyce sądowej, która uzależnia obowiązek niezastosowania przez sąd krajowy przepisu sprzecznego z prawem podstawowym chronionym na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej od spełnienia warunku, by sprzeczność ta wynikała w sposób oczywisty z karty lub z dotyczącego jej orzecznictwa, ponieważ praktyka ta uniemożliwia sądowi krajowemu dokonanie, z ewentualnym udziałem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, kompletnej oceny zgodności owego przepisu krajowego z kartą.

Wyrok TSUE z dnia 20.06.2013 r., Rodopi-M 91, C-259/12, EU:C:2013:414 - Podatki – Podatek VAT - Zasada neutralności podatkowej i zasada proporcjonalności – Nieterminowe zaksięgowanie i zadeklarowanie anulowanej faktury – Naprawienie uchybienia

Zasada neutralności podatkowej nie stoi na przeszkodzie temu, aby organ podatkowy państwa członkowskiego nałożył na podatnika, który nie wywiązał się w przewidzianym przez przepisy krajowe terminie z obowiązku zaksięgowania i zadeklarowania okoliczności mających znaczenie dla ustalenia należnego od niego podatku od wartości dodanej, kary pieniężnej w wysokości niezapłaconego we wskazanym terminie podatku, jeżeli podatnik ten naprawił następnie to uchybienie i zapłacił należny podatek w pełnej wysokości wraz z odsetkami. Obowiązkiem sądu krajowego jest dokonanie oceny, przy uwzględnieniu art. 242 i 273 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, czy w świetle okoliczności występujących w postępowaniu głównym, w szczególności terminu skorygowania nieprawidłowości, wagi tej nieprawidłowości i ewentualnego występowania oszustwa po stronie podatnika lub obojścia

przez niego obowiązujących przepisów, kwota nałożonej sankcji nie wykracza poza to co konieczne do osiągnięcia celów polegających na zapewnieniu prawidłowego poboru podatku i zapobieganiu oszustwom podatkowym.

Wyrok TSUE z dnia 6.02.2014 r., Fatorie, C-424/12, EU:C:2014:50 Podatek VAT – Brak obowiązkowych wzmianek – Utrata prawa do odliczenia – Zasada neutralności podatkowej – Zasada pewności prawa

1) W ramach transakcji objętej systemem odwrotnego obciążenia, w okolicznościach takich jak okoliczności postępowania głównego, dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej oraz zasada neutralności podatkowej nie sprzeciwiają się sytuacji, w której usługobiorca zostaje pozbawiony prawa do odliczenia podatku od wartości dodanej, który nienależnie zapłacił usługodawcy na podstawie błędnie sporządzonej faktury, również wówczas, gdy korekta tego błędu jest niemożliwa z uwagi na upadłość rzeczonoego usługodawcy.

2) Zasada pewności prawa nie sprzeciwia się praktyce administracyjnej krajowych organów podatkowych polegającej na cofnięciu – przed upływem terminu przedawnienia – decyzji, na mocy której przyznały one podatnikowi prawo do odliczenia podatku od wartości dodanej przy jednoczesnym zażądaniu od niego, w wyniku nowej kontroli, zapłaty tego podatku wraz z odsetkami za zwłokę.

Wyrok TSUE z dnia 27.05.2014 r., Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586 Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Zasada ne bis in idem

1) Artykuł 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r., który uzależnia stosowanie zasady ne bis in idem od spełnienia warunku, zgodnie z którym w przypadku skazania nałożona kara „została wykonana” bądź „jest w trakcie wykonywania”, jest zgodny z art. 50 karty, który gwarantuje tę zasadę.

2) Artykuł 54 tej konwencji należy interpretować w ten sposób, że sama zapłata grzywny jako sankcji karnej, nałożonej na skazanego mocą tego samego wyroku wydanego w innym państwie członkowskim co kara pozbawienia wolności, która nie została jeszcze wykonana, nie pozwala na uznanie, że kara została wykonana lub jest w trakcie wykonywania w rozumieniu tego przepisu.

Wyrok TSUE z dnia 5.06.2014 r., Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320 - Wizy, azyl, imigracja i inne polityki związane ze swobodnym przepływem osób –Przeszkody w wykonaniu decyzji o wykonaniu wydalenia – Odmowa wydania przez przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa trzeciego dokumentu podróży umożliwiającego powrót obywatela tego państwa

1) Artykuł 15 ust. 3 i 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, czytany w świetle art. 6 i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, że wszelkie decyzje wydawane przez właściwy organ wobec obywatela państwa trzeciego po upływie maksymalnego okresu stosowania pierwotnego środka detencyjnego dotyczące dalszego losu tego środka detencyjnego muszą posiadać formę pisemną oraz zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne tej decyzji.

2) Artykuł 15 ust. 3 i 6 dyrektywy 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że kontrola, której musi dokonać organ sądowy, do którego wpłynął wniosek o przedłużenie okresu stosowania środka detencyjnego wobec obywatela państwa trzeciego, musi umożliwiać temu organowi wydanie indywidualnego rozstrzygnięcia merytorycznego w przedmiocie przedłużenia okresu stosowania środka detencyjnego względem tego obywatela, w przedmiocie możliwości zastąpienia środka detencyjnego środkiem mniej represyjnym lub w przedmiocie zwolnienia tego obywatela, przy czym organ ten może oprzeć się na okolicznościach stanu faktycznego i dowodach przedstawionych przez organ administracyjny, który wszczął przed tym organem sądowym postępowanie, oraz na okolicznościach stanu faktycznego, dowodach i obserwacjach przedstawionych mu ewentualnie w toku toczącego się przed nim postępowania.

3) Artykuł 15 ust. 1 i 6 dyrektywy 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak uregulowanie sporne w niniejszej sprawie, zgodnie z którym pierwotny okres stosowania środka detencyjnego wynoszący 6 miesięcy może zostać przedłużony już z tego powodu, że obywatel państwa trzeciego nie posiada żadnych dokumentów tożsamości. Wyłącznie do sądu odsyłającego należy dokonanie indywidualnej oceny okoliczności stanu faktycznego danej sprawy w celu ustalenia, czy mniej represyjny środek może zostać skutecznie zastosowany względem tego obywatela lub czy występuje ryzyko ucieczki tego obywatela.

4) Artykuł 15 ust. 6 lit. a) dyrektywy 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku obywatela państwa trzeciego, który w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym nie otrzymał dokumentu tożsamości umożliwiającego jego wydalenie z zainteresowanego państwa członkowskiego, „brak współpracy” w rozumieniu tego przepisu można przyjąć jedynie wtedy, gdy z analizy zachowania tego obywatela w okresie stosowania środka detencyjnego wynika, że nie współpracował on przy wykonaniu wydalenia i że jest prawdopodobne, iż procedura ta potrwa dłużej niż przewidywano z powodu tego zachowania, czego zweryfikowanie spoczywa na sądzie odsyłającym.

5) Dyrektywę 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie nie może zostać zobowiązane do wydania niezależnego dokumentu pobytowego ani innego zezwolenia przyznającego prawo pobytu obywatelowi państwa trzeciego, który nie posiada dokumentów tożsamości i który nie otrzymał tych dokumentów z państwa swojego pochodzenia, po tym jak sąd krajowy zwolnił tego obywatela ze względu na brak rozsądnej perspektywy wykonania decyzji o wykonaniu wydalenia w rozumieniu art. 15 ust. 4 tej dyrektywy. W takim przypadku owo państwo członkowskie musi jednakże wydać temu obywatelowi pisemne potwierdzenie dotyczące jego sytuacji.

Wyrok TSUE z dnia 8.09.2015 r., Taricco i in. C-105/14, EU:C:2015:555 - Prawo krajowe przewidujące bezwzględne terminy przedawnienia mogące skutkować bezkarnością przestępstw – Potencjalne naruszenie interesów finansowych Unii Europejskiej – Obowiązek sądu krajowego powstrzymania się od stosowania każdego przepisu prawa krajowego mogącego naruszać obowiązki nałożone na państwa członkowskie przez prawo Unii

1) Uregulowanie krajowe w dziedzinie przedawnienia przestępstw karnych, takie jak ustanowione przez ostatni akapit art. 160 kodeksu karnego, zmienionego przez ustawę nr 251 z dnia 5 grudnia 2005 r. w związku z art. 161 tego kodeksu, które przewidywało w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, że zdarzenie przerywające bieg przedawnienia, zaistniałe w trakcie postępowania karnego dotyczącego poważnych oszustw w dziedzinie podatku od wartości dodanej, skutkuje przedłużeniem terminu przedawnienia jedynie o jedną czwartą jego pierwotnego czasu trwania, może stanowić zagrożenie dla obowiązków nałożonych na państwa członkowskie przez art. 325

ust. 1 i 2 TFUE w sytuacji, w której owo uregulowanie krajowe uniemożliwia nałożenie skutecznych i odstraszających sankcji karnych w znacznej liczbie przypadków poważnych oszustw stanowiących zagrożenie dla interesów finansowych Unii Europejskiej lub przewiduje dłuższe terminy przedawnienia w przypadku oszustw stanowiących zagrożenie dla interesów finansowych danego państwa członkowskiego, niż w przypadku oszustw stanowiących zagrożenie dla interesów finansowych Unii Europejskiej, czego sprawdzenie należy do sądu krajowego. Do sądu krajowego należy nadanie pełnej skuteczności art. 325 ust. 1 i 2 TFUE, poprzez powstrzymanie się w razie potrzeby od stosowania przepisów prawa krajowego, które skutkują uniemożliwieniem danemu państwu członkowskiemu przestrzegania obowiązków nałożonych na niego przez art. 325 ust. 1 i 2 TFUE.

2) System przedawnienia mający zastosowanie do przestępstw karnych popełnionych w dziedzinie podatku od wartości dodanej, taki jak przewidziany przez ostatni akapit art. 160 kodeksu karnego, zmienionego przez ustawę nr 251 z dnia 5 grudnia 2005 r. w związku z art. 161 tego kodeksu, nie może być oceniany w świetle art. 101 TFUE, 107 TFUE i art. 119 TFUE.

Wyrok TSUE z dnia 15.02.2016 r., N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84 - Legalny pobyt – Prawo do pozostania na terytorium państwa członkowskiego –Zatrzymanie – Ochrona bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego – Ważność

Badanie art. 8 ust. 3 akapit pierwszy lit. e) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową nie wykazało żadnej okoliczności mogącej mieć wpływ na ważność tego przepisu w świetle art. 6 i art. 52 ust. 1 i 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Wyrok TSUE z dnia 9.10.2016 r., EL-EM-2001, C-501/14, EU:C:2016:777 - Grzywna nałożona na kierowcę – Niezbędne do wykonania kary środki podjęte wobec przedsiębiorstwa transportowego – Unieruchomienie pojazdu

Rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono uregulowaniu krajowemu zezwalającemu na zastosowanie zabezpieczenia w postaci unieruchomienia pojazdu należącego do przedsiębiorstwa transportowego – w sytuacji gdy po pierwsze zatrudniony przez to przedsiębiorstwo kierowca owego pojazdu kierował nim z naruszeniem przepisów rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym, a po drugie właściwy organ krajowy nie pociągnął tego przedsiębiorstwa transportowego do odpowiedzialności – gdyż zabezpieczenie takie nie spełnia wymogów zasady proporcjonalności.

Wyrok TSUE z dnia 5.04.2017 r. Orsi i Baldetti, C-217/15 i C-350/15, EU:C:2017:264 Ustawodawstwo krajowe przewidujące sankcję administracyjną i sankcję karną za te same czyny w związku z niezapłaceniem podatku od wartości dodanej –Zasada ne bis in idem – Tożsamość osoby podejrzanej lub ukaranej

Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on obowiązywaniu przepisu krajowego takiego jak będący przedmiotem postępowania głównego, który umożliwia prowadzenie postępowań karnych w związku z niezapłaceniem podatku od wartości dodanej po tym, jak za te same czyny nałożona została

ostateczna sankcja podatkowa, w sytuacji gdy sankcja ta została nałożona na spółkę posiadającą osobowość prawną, a wskazane postępowania karne zostały wszczęte przeciwko osobie fizycznej.

Wyrok TSUE z dnia 26.04.2017 r., Farkas, C-564/15, EU:C:2017:302 - Uwzględnienie z urzędu zarzutu opartego na naruszeniu prawa Unii – Zasady równoważności i skuteczności – Wspólny system podatku od wartości dodanej – Stosowanie wyłącznie w odniesieniu do nieruchomości – Nienależna zapłata podatku przez nabywcę towarów na rzecz sprzedawcy w wyniku błędnie wystawionej faktury

1) Artykuł 199 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, zmienionej dyrektywą Rady 2010/45/UE z dnia 13 lipca 2010 r., należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do dostaw nieruchomości zbywanych przez dłużnika z tytułu wyroku w ramach procedury przymusowej licytacji.

2) Przepisy dyrektywy 2006/112, zmienionej dyrektywą 2010/45, oraz zasady neutralności podatkowej, skuteczności i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one temu, aby w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym nabywca towaru został pozbawiony prawa do odliczenia podatku od wartości dodanej, jaki nienależnie zapłacił sprzedawcy na podstawie faktury wystawionej zgodnie z ogólnym systemem podatku od wartości dodanej, podczas gdy właściwa transakcja podlegała mechanizmowi odwrotnego obciążenia, jeżeli sprzedawca uiścił ów podatek na rzecz skarbu państwa. Zasady te wymagają jednak, aby nabywca miał możliwość skierowania swojego wniosku o zwrot bezpośrednio do organu podatkowego, jeżeli zwrot podatku od wartości dodanej nienależnie wykazanego na fakturze przez sprzedawcę na rzecz nabywcy staje się niemożliwy lub nadmiernie utrudniony, w szczególności w wypadku niewypłacalności tego sprzedawcy.

3) Zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona temu, aby w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym krajowe organy podatkowe nakładały na podatnika, który nabył towar, którego dostawa jest objęta systemem odwrotnego obciążenia, sankcję podatkową wynoszącą 50% kwoty podatku od wartości dodanej, jaką jest on zobowiązany uiścić organom podatkowym, jeżeli te ostatnie nie doznały utraty wpływów podatkowych i nic nie wskazuje na popełnienie przestępstwa podatkowego, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Wyrok TSUE z dnia 14.09.2017 r., K., C-18/16, EU:C:2017:680 - Prawo do pozostawania w państwie członkowskim do czasu rozpatrzenia wniosku – Zatrzymanie – Weryfikacja tożsamości lub obywatelstwa – Uzyskanie informacji, na których opiera się wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej

Badanie art. 8 ust. 3 akapit pierwszy lit. a) i b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową nie wykazało istnienia żadnej okoliczności mogącej mieć wpływ na ważność tego przepisu w świetle art. 6 i art. 52 ust. 1 i 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Wyrok TSUE z dnia 5.12.2017 r., M.A.S. i M.B., C-42/17, EU:C:2017:936 Artykuł 325 TFUE – Postępowanie karne dotyczące przestępstw w dziedzinie podatku od wartości dodanej (VAT) – Prawo krajowe przewidujące terminy przedawnienia mogące skutkować bezkarnością przestępstw – Naruszenie interesów finansowych Unii Europejskiej – Zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar

Artykuł 325 ust. 1 i 2 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nakłada on na sąd krajowy obowiązek niestosowania, w ramach postępowania karnego dotyczącego przestępstw w dziedzinie podatku od wartości dodanej, przepisów krajowych w przedmiocie przedawnienia należących do krajowego prawa materialnego, które stoją na przeszkodzie nałożeniu skutecznych i odstraszających sankcji karnych w znacznej liczbie wypadków poważnych oszustw naruszających interesy finansowe Unii Europejskiej bądź które przewidują krótsze terminy przedawnienia dla poważnych oszustw naruszających te interesy aniżeli terminy przedawnienia dla oszustw naruszających interesy finansowe danego państwa członkowskiego, chyba że takie niestosowanie skutkuje naruszeniem zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar ze względu na niedostateczną określoność znajdującej zastosowanie ustawy lub z uwagi na działanie wstecz przepisów ustanawiających surowsze warunki odpowiedzialności niż obowiązujące w chwili popełnienia przestępstwa.

Wyrok TSUE z dnia 20.03.2018 r., Postępowanie karne przeciwko Luce Menciemu, C-524/15, EU:C:2018:197 - – Brak zapłaty należnego VAT – Sankcje – Przepisy krajowe przewidujące sankcję administracyjną i sankcję karną za ten sam czyn – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej –Zasada ne bis in idem – Karnoprawny charakter sankcji administracyjnej

1) Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on przepisom krajowym, na podstawie których można wszcząć postępowanie karne przeciwko osobie z tytułu braku zapłaty podatku od wartości dodanej należnego w ustawowych terminach, podczas gdy na tę samą osobę za ten sam czyn nałożono już niepodlegającą zaskarżeniu sankcję administracyjną o charakterze karnym w rozumieniu tegoż art. 50, pod warunkiem, że przepisy te:

- zmierzają do realizacji celu interesu ogólnego, który uzasadnia taką kumulację postępowań i sankcji, czyli zwalczanie przestępstw w dziedzinie podatku od wartości dodanej, a owe postępowania i sankcje powinny służyć celom dodatkowym,
- zawierają zasady zapewniające koordynację ograniczającą do tego, co ściśle niezbędne, dodatkowy ciężar ponoszony przez zainteresowane osoby w wyniku kumulacji postępowań, oraz
- przewidują zasady pozwalające zapewnić, że surowość wszystkich nałożonych sankcji zostaje ograniczona do tego, co jest ściśle niezbędne w stosunku do wagi danego przestępstwa.

2) Do sądu krajowego należy zapewnienie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy w postępowaniu głównym, że ciężar wynikający konkretnie dla danej osoby ze stosowania przepisów krajowych spornych w postępowaniu głównym oraz dopuszczonej przez te przepisy kumulacji postępowań i sankcji nie jest nadmierny w stosunku do wagi popełnionego przestępstwa.

Wyrok TSUE z dnia 8.05.2019 r., EN.SA., C-712/17, EU:C:2019:374 - Podatek od wartości dodanej (VAT)– Obowiązek wystawcy faktury zapłaty wyszczególnionego na fakturze VAT – Grzywna w wysokości równej nienależnie odliczonej kwocie VAT – Zgodność z zasadami neutralności VAT i proporcjonalności

1) W sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której fikcyjne transakcje sprzedaży energii elektrycznej dokonywane w sposób „określony” pomiędzy tymi samymi podmiotami i opiewające na te same kwoty nie spowodowały utraty wpływów podatkowych, dyrektywę Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu

podatku od wartości dodanej, w świetle zasad neutralności i proporcjonalności, należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ona przepisom prawa krajowego, które wykluczają możliwość odliczenia podatku od wartości dodanej (VAT) w odniesieniu do transakcji fikcyjnych, zobowiązując jednocześnie osoby, które wykazują VAT na fakturze, do zapłaty tego podatku, w tym z tytułu fikcyjnej transakcji, pod warunkiem, iż prawo krajowe umożliwia dokonanie korekty zobowiązania podatkowego wynikającego z owego zobowiązania, jeżeli wystawca faktury, który nie działał w dobrej wierze zapobiegnie w stosownym czasie i całkowicie niebezpieczeństwu uszczuplenia dochodów podatkowych, czego weryfikacja należy do sądu odsyłającego.

2) Zasady proporcjonalności i neutralności podatku od wartości dodanej (VAT) należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym sprzeciwiają się one przepisowi prawa krajowego, na podstawie którego niezgodne z prawem odliczenie VAT podlega grzywnie w wysokości równej kwocie dokonanego odliczenia.

Wyrok TSUE z dnia 15.04.2021 r., Grupa Warzywna, C-935/19, EU:C:2021:287 - Zawyżenie kwoty zwrotu VAT w deklaracji podatkowej – Popelniony przez podatnika błąd w ocenie w kwestii podlegania przez transakcję opodatkowaniu – Sankcja wynosząca 20% kwoty zawyżenia zwrotu VAT

Artykuł 273 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej i zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, które nakładają na podatnika, który błędnie zakwalifikował transakcję zwolnioną z podatku od wartości dodanej (VAT) jako transakcję podlegającą temu podatkowi, sankcję wynoszącą 20% kwoty zawyżenia zwrotu VAT nienależnie żądanej, w zakresie, w jakim sankcja ta ma zastosowanie bez rozróżnienia zarówno w sytuacji, w której nieprawidłowość wynika z błędu w ocenie popełnionego przez strony transakcji co do podlegania przez dostawę opodatkowaniu, który to błąd cechuje brak przesłanek wskazujących na oszustwo i uszczuplenia wpływów do skarbu państwa, jak i w sytuacji, w której nie występują takie szczególne okoliczności.

Wyrok TSUE z dnia 23.03.2023 r. Dual prod srl, C-412/21, EU:C:2023:234 - Zezwolenie na działanie jako skład podatkowy wyrobów akcyzowych – Kolejne środki zawieszające – Charakter karny – Zasada domniemania niewinności – Zasada ne bis in idem – Proporcjonalność

1) Artykuł 48 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on temu, by zezwolenie na działanie jako skład podatkowy wyrobów akcyzowych mogło zostać zawieszane administracyjnie do czasu zakończenia postępowania karnego z tego tylko powodu, że podmiotowi posiadającemu to zezwolenie został w ramach tego postępowania karnego przypisany status oskarżonego, jeżeli zawieszenie to stanowi sankcję o charakterze karnym.

2) Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, aby sankcja o charakterze karnym z powodu naruszeń przepisów dotyczących wyrobów akcyzowych została nałożona na osobę prawną, wobec której wydano już prawomocne orzeczenie nakładające sankcję o charakterze karnym odnośnie do tych samych czynów, pod warunkiem że:

- możliwość kumulacji tych dwóch sankcji jest przewidziana ustawą;
- uregulowanie krajowe nie pozwala na prowadzenie postępowania i karanie odnośnie do tych samych czynów w ramach tego samego przestępstwa lub dla realizacji tego samego

celu, lecz przewiduje jedynie możliwość kumulacji postępowań i sankcji na podstawie odmiennych przepisów;

– owe postępowania i sankcje służą celom uzupełniającym się wzajemnie, których przedmiotem są w danym wypadku różne aspekty tego samego bezprawnego zachowania;

– istnieją jasne i precyzyjne zasady pozwalające przewidzieć, jakie czyny i zaniechania mogą stanowić przedmiot kumulacji postępowań i sankcji, oraz zapewniające koordynację pomiędzy poszczególnymi organami; obydwa postępowania są prowadzone w sposób wystarczająco skoordynowany i w krótkim czasie; oraz sankcja nałożona w odpowiednim wypadku w związku z postępowaniem pierwszym pod względem chronologicznym podlega uwzględnieniu przy ocenie drugiej sankcji, skutkiem czego obciążenia wynikające dla zainteresowanych osób z takiej kumulacji są ograniczone do niezbędnego minimum, a wszystkie razem zastosowane sankcje odpowiadają wadze popełnionych przestępstw.

Wyrok TSUE z dnia 4.05.2023 r. MV – 98, C-97/21, EU:C:2023:371 - Brak wydania paragonu fiskalnego – Zasada ne bis in idem – Kumulacja sankcji administracyjnych o charakterze karnym za ten sam czyn –Prawo do skutecznego środka prawnego – Zakres kontroli sądowej dotyczącej tymczasowego wykonania sankcji

Artykuł 273 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej oraz art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, na mocy których za to samo naruszenie obowiązku podatkowego i w wyniku odrębnych i niezależnych postępowań na podatnika mogą zostać nałożone kara pieniężna i środek w postaci zaplombowania lokalu handlowego, przy czym środki te podlegają zaskarżeniu do różnych sądów, w zakresie, w jakim wspomniane przepisy nie zapewniają koordynacji procedur pozwalającej na zmniejszenie do tego, co ściśle konieczne, dodatkowego obciążenia, jakie pociąga za sobą kumulacja owych środków, i nie pozwalają na zagwarantowanie, że surowość nałożonych sankcji będzie odpowiadać wadze danego naruszenia.

Wyroki ETPCZ

Wyrok ETPCZ z dnia 8.06.1976 r. w sprawie Engel i in. przeciwko Niderlandom CE:ECHR:1976:1123JUD000510071 – Right to liberty and security - Liberty of person- Lawful arrest or detention - Procedure prescribed by law

1. Holds, unanimously, that Article 5 (art. 5) was not applicable to the light arrest of Mr. Engel (second punishment) and of Mr. van der Wiel;

2. Holds, by twelve votes to one, that it was also not applicable to the aggravated arrest of Mr. de Wit, or to the interim aggravated arrest of Mr. Dona and Mr. Schul;

3. Holds, by eleven votes to two, that the committal of Mr. Dona and Mr. Schul to a disciplinary unit did not violate Article 5 para. 1 (art. 5-1);

4. Holds, by nine votes to four, that the whole period of Mr. Engel's provisional strict arrest violated Article 5 para. 1 (art. 5-1), since no justification is to be found for it in any subparagraph of this provision;

5. Holds, by ten votes to three, that apart from that it violated Article 5 para. 1 (art. 5-1) insofar as it exceeded the period of twenty-four hours stipulated by Article 45 of the Netherlands Military Discipline Act of 27 April 1903;

6. Holds, unanimously, that the committal of Mr. Dona and Mr. Schul to a disciplinary unit and Mr. Engel's provisional arrest did not violate Articles 5 para. 1 and 14 (art. 14+5-1) taken together;
7. Holds, by twelve votes to one, that there has been no breach of Article 5 para. 4 (art. 5-4) as regards the committal of Mr. Dona and Mr. Schul to a disciplinary unit;
8. Holds, by eleven votes to two, that Article 6 (art. 6) was not applicable to Mr. Engel on the ground of the words "criminal charge";
9. Holds, unanimously, that it was also not applicable to this applicant on the ground of the words "civil rights and obligations";
10. Holds, unanimously, that neither was it applicable to Mr. van der Wiel;
11. Holds, by eleven votes to two, that there was a breach of Article 6 para. 1 (art. 6-1) in the case of Mr. de Wit, Mr. Dona and Mr. Schul insofar as hearings before the Supreme Military Court took place in camera;
12. Holds, unanimously, that there was no breach of Article 6 para. 2 (art. 6-2) in the case of Mr. Dona and Mr. Schul;
13. Holds, unanimously, that there was no breach of Article 6 para. 3 (b) (art. 6-3-b) in the case of Mr. de Wit, Mr. Dona and Mr. Schul;
14. Holds, by nine votes to four, that there was no breach of Article 6 para. 3 (c) (art. 6-3-c) in the case of these three applicants;
15. Holds, by nine votes to four, that there was no breach of Article 6 para. 3 (d) (art. 6-3-d) in the case of Mr. de Wit;
16. Holds, by twelve votes to one, that there was no breach of Article 6 para. 3 (d) (art. 6-3-d) in the case of Mr. Dona and Mr. Schul;
17. Holds, unanimously, that there was no breach of Articles 6 and 14 (art. 14+6) taken together in the case of Mr. de Wit, Mr. Dona and Mr. Schul;
18. Holds, unanimously, that there is no need to rule on the complaint based by Mr. Dona and Mr. Schul on the alleged violation of Articles 6 and 18 (art. 18+6) taken together;
19. Holds, unanimously, that there was no breach of Article 10 (art. 10) taken alone or together with Articles 14, 17 or 18 (art. 14+10, art. 17+10, art. 18+10) in the case of Mr. Dona and Mr. Schul;
20. Holds, unanimously, that there was no breach of Article 11 (art. 11) in the case of Mr. Dona and Mr. Schul;
21. Holds, unanimously, that the question of the application of Article 50 (art. 50) does not arise in the case of Mr. van der Wiel, or for those of the complaints of Mr. Engel, Mr. de Wit, Mr. Dona and Mr. Schul which the Court has not herein retained (items 1 to 3, 6 to 10 and 12 to 20 above);
22. Holds, by twelve votes to one, that the question is not yet ready for decision as regards the breaches found in the case of Mr. Engel (Article 5 para. 1, items 4 and 5 above) (art. 5-1) and in the case of Mr. de Wit, Mr. Dona and Mr. Schul (Article 6 para. 1, item 11 above) (art. 6-1);

Wyrok ETPCZ z dnia 3.11.2006 r. w sprawie Jussila przeciwko Finlandii
CE:ECHR:2006:1123JUD007305301 - Right to a fair trial - Administrative proceedings - Criminal charge - Fair hearing - Public hearing

1. Holds by thirteen votes to four that Article 6 of the Convention is applicable in the present case;
2. Holds by fourteen votes to three that there has been no violation of Article 6 of the Convention.

Wyrok ETPCZ z dnia 27.09.2007 r., Vassilios Stavropoulos przeciwko Grecji,
CE:ECHR:2007:0927JUD003552204 - Admissibility criteria - Exhaustion of domestic remedies - Protection of property - Possessions - Right to a fair trial

1. Declares, unanimously, the application admissible as regards the grievance based on the principle of the presumption of innocence and inadmissible for the remainder;
2. Holds by six votes to one that there has been a violation of Article 6 § 2 of the Convention;
3. Holds, by six votes to one,
 - a) that the respondent State is to pay the applicant, within three months from the date on which the judgment becomes final in accordance with Article 44 § 2 of the Convention, EUR 10,000 (ten thousand euros) in respect of non-pecuniary damage , EUR 3,000 (three thousand euros) for costs and expenses, plus any tax that may be chargeable;
 - (b) that from the expiry of the said period and until payment, this amount shall be increased by simple interest at a rate equal to that of the marginal lending facility of the European Central Bank applicable during this period, increased by three percentage points;
4. Dismisses unanimously the remainder of the claim for just satisfaction.

Wyrok ETPCZ z dnia 10.02.2009 r. w sprawie Zolotukhin przeciwko Rosji
CE:ECHR:2009:0210JUD001493903 – Compensation for wrongful conviction - Criminal offence - Right not to be tried or punished twice-{general} - Right not to be tried or punished twice - Acquittal

1. Dismisses the Government's preliminary objection;
2. Holds that there has been a violation of Article 4 of Protocol No. 7;
3. Holds
 - (a) that the respondent State is to pay the applicant, within three months, the following amounts, to be converted into Russian roubles at the rate applicable at the date of settlement:
 - (i) EUR 1,500 (one thousand five hundred euros), plus any tax that may be chargeable, in respect of non-pecuniary damage;
 - (ii) EUR 9,000 (nine thousand euros), plus any tax that may be chargeable to the applicant, in respect of costs and expenses, to be paid into the representatives' bank account in the United Kingdom;

(b) that from the expiry of the above-mentioned three months until settlement simple interest shall be payable on the above amounts at a rate equal to the marginal lending rate of the European Central Bank during the default period plus three percentage points.

Wyrok ETPCZ z dnia 18.10.2011 r. w sprawie Tomasovic przeciwko Chorwacji
(CE:ECHR:2011:1018JUD005378509 – Right not to be tried or punished twice-~~general~~)

1. Declares the application admissible;
2. Holds that there has been a violation of Article 4 of Protocol No. 7 to the Convention;
3. Holds

(a) that the respondent State is to pay the applicant, within three months from the date on which the judgment becomes final in accordance with Article 44 § 2 of the Convention, the following amounts, to be converted into Croatian kunas at the rate applicable at the date of settlement:

(i) EUR 1,000 (one thousand euros), plus any tax that may be chargeable to the applicant, in respect of non-pecuniary damage;

(ii) EUR 1,130 (one thousand one hundred thirty euros), plus any tax that may be chargeable to the applicant, in respect of costs and expenses;

(b) that from the expiry of the above-mentioned three months until settlement simple interest shall be payable on the above amounts at a rate equal to the marginal lending rate of the European Central Bank during the default period plus three percentage points;

4. Dismisses the remainder of the applicant's claim for just satisfaction.

Wyrok ETPCZ z dnia 4.03.2014 r. w sprawie Grande Stevens i in. przeciwko Włochom
CE:ECHR:2014:0304JUD001864010 - Right to a fair trial - Criminal proceedings - Public hearing - Rights of Defence - Information on nature and cause of accusation

2. Holds, unanimously, that there has been a violation of Article 6 § 1 of the Convention;

5. Holds, unanimously, that there has been a violation of Article 4 of Protocol No. 7;

6. Holds, unanimously, that the respondent State must ensure that the new criminal proceedings, opened against the applicants in violation of Article 4 of Protocol No. 7 and which, according to the most recent information received, are still pending in respect of Mr Gabetti and Mr Grande Stevens, are closed as rapidly as possible (see paragraph 237 above);

Wyrok ETPCZ z dnia 20.05.2014 r. w sprawie Nykänen przeciwko Finlandii
CE:ECHR:2014:0520JUD001182811 - Just satisfaction-~~general~~ - Right not to be tried or punished twice-~~general~~ – Conviction - Criminal offence

1. Declares the application admissible;
2. Holds that there has been a violation of Article 4 of Protocol No. 7 to the Convention;
3. Holds

(a) that the respondent State is to pay the applicant, within three months from the date on which the judgment becomes final in accordance with Article 44 § 2 of the Convention, the following amounts:

(i) EUR 3,000 (three thousand euros), plus any tax that may be chargeable, in respect of non-pecuniary damage;

(ii) EUR 2,500 (two thousand five hundred euros), plus any tax that may be chargeable to the applicant, in respect of costs and expenses;

(b) that from the expiry of the above-mentioned three months until settlement simple interest shall be payable on the above amounts at a rate equal to the marginal lending rate of the European Central Bank during the default period plus three percentage points;

4. Dismisses the remainder of the applicant's claim for just satisfaction.

Wyrok ETPCZ z dnia 23.10.2014 r., Melo Tadeu przeciwko Portugalii, CE:ECHR:2014:1023JUD002778510 – prawo do rzetelnego procesu sądowego – domniemanie niewinności - prawo ochrony własności

1. Declares, unanimously, the application admissible;

2. Holds, by four votes to three, that there has been a violation of Article 6 § 2 of the Convention;

3. Holds, by four votes to three, that there has been a violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;

4. Holds, by four votes to three,

(a) that the respondent State is to pay the applicant, within three months from the date on which the judgment becomes final by virtue of Article 44 § 2 of the Convention, the following amounts:

i) EUR 4,300 (four thousand three hundred euros), plus any tax that may be chargeable, for non-pecuniary damage;

(ii) EUR 6,154 (six thousand one hundred and fifty-four euros), plus any tax that may be chargeable by the applicant, for costs and expenses;

(b) that from the expiry of this period and until payment, these amounts shall be increased by simple interest at a rate equal to that of the marginal lending facility of the European Central Bank applicable during this period, increased by three percentage points;

5. Dismisses unanimously the remainder of the claim for just satisfaction.

Wyrok ETPCZ z dnia 27.01.2015 r. w sprawie Rinas przeciwko Finlandii CE:ECHR:2015:0127JUD001703913 - Right not to be tried or punished twice

1. Declares the complaint concerning Article 4 of Protocol No. 7 to the Convention admissible;

2. Holds that there has been a violation of Article 4 of Protocol No. 7 to the Convention;

3. Holds

(a) that the respondent State is to pay the applicant, within three months from the date on which the judgment becomes final in accordance with Article 44 § 2 of the Convention, the following amounts:

(i) EUR 3,000 (three thousand euros), plus any tax that may be chargeable, in respect of non-pecuniary damage;

(ii) EUR 7,000 (seven thousand euros), plus any tax that may be chargeable to the applicant, in respect of costs and expenses;

(b) that from the expiry of the above-mentioned three months until settlement simple interest shall be payable on the above amounts at a rate equal to the marginal lending rate of the European Central Bank during the default period plus three percentage points;

4. Dismisses the remainder of the applicant's claim for just satisfaction.

Wyrok ETPCZ z dnia 15.11.2016 r. w sprawie A i B przeciwko Norwegii, CE:ECHR:2016:1115JUD002413011 zakaz ponownego sądenia lub karania

1. Declares, unanimously, the applications admissible;
2. Holds, by sixteen votes to one, that there has been no violation of Article 4 of Protocol No. 7 to the Convention in respect of either of the applicants.

Wyrok ETPCZ z dnia 28.06.2018 r., G.I.E.M. S.R.L. i in. przeciwko Włochom, CE:ECHR:2018:0628JUD000182806 - Right to a fair trial - Presumption of Innocence - No punishment without law - Conviction - Criminal offence

1. Decides, unanimously, to join the applications;
2. Declares, unanimously, the applications admissible as to the complaints under Article 6 §§ 1 and 2 and Article 13 of the Convention, and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention;
3. Declares, by a majority, the applications admissible as to the complaint under Article 7 of the Convention;
4. Holds, by fifteen votes to two, that there has been a violation of Article 7 of the Convention in respect of all the applicant companies;
5. Holds, by ten votes to seven, that there has been no violation of Article 7 of the Convention in respect of Mr Gironda;
6. Holds, unanimously, that there has been a violation of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention in respect of all the applicants;
7. Holds, by fifteen votes to two, that there is no need to decide whether there has been a violation of Article 6 § 1 of the Convention in respect of the company G.I.E.M. S.r.l., or of Article 13 in respect of the companies G.I.E.M. S.r.l. and Falgest S.r.l.;
8. Holds, by sixteen votes to one, that there has been a violation of Article 6 § 2 of the Convention in respect of Mr Gironda
9. Holds, unanimously, that the question of the application of Article 41 of the Convention is not ready for decision

accordingly,

(a) reserves the said question in whole;

(b) invites the Government and the applicants to submit, within three months from the date of notification of this judgment, their written observations on the matter and, in particular, to notify the Court of any agreement that they may reach;

(c) reserves the further procedure and delegates to the President of the Court the power to fix the same if need be.

Przepisy

TRAKTAT o Unii Europejskiej – wersja ujednolicona (Dz.U.2004.90.864/30 z dnia 2004.04.30)

Artykuł 2 [Wartości, na jakich opiera się Unia]

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

Artykuł 4 [Relacje między Unią i Państwami Członkowskimi]

3. Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy Unia i Państwa Członkowskie wzajemnie się szanują i udzielają sobie wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Traktatów.

Państwa Członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii.

Państwa Członkowskie ułatwiają wypełnianie przez Unię jej zadań i powstrzymują się od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrażać urzeczywistnieniu celów Unii.

Artykuł 6 [Uznanie postanowień Karty Praw Podstawowych. Przystąpienie do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności]

1. Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 roku, w brzmieniu dostosowanym 12 grudnia 2007 roku w Strasburgu, która ma taką samą moc prawną jak Traktaty.

Postanowienia Karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w Traktatach.

Prawa, wolności i zasady zawarte w Karcie są interpretowane zgodnie z postanowieniami ogólnymi określonymi w tytule VII Karty regulującymi jej interpretację i stosowanie oraz z należyтым uwzględnieniem wyjaśnień, o których mowa w Karcie, które określają źródła tych postanowień.

2. Unia przystępuje do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Przystąpienie do Konwencji nie narusza kompetencji Unii określonych w Traktatach.

3. Prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych Państwom Członkowskim, stanowią część prawa Unii jako zasady ogólne prawa.

Artykuł 19 [Funkcje, skład, organizacja Trybunału Sprawiedliwości]

1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej obejmuje Trybunał Sprawiedliwości, Sąd i sądy wyspecjalizowane. Zapewnia on poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Traktatów.

Państwa Członkowskie ustanawiają środki zaskarżenia niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii.

TRAKTAT O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ – wersja ujednolicona (Dz.U.2004.90.864/2 z dnia 2004.04.30)

Artykuł 267 [Tryb prejudycjalny]

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

a) o wykładni Traktatów;

b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii.

W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z Państw Członkowskich, sąd ten może, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału.

Jeżeli takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym dotyczącej osoby pozbawionej wolności, Trybunał stanowi w jak najkrótszym terminie.

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ (2007/C 303/01) (Dz.Urz.UE C z dnia 14 grudnia 2007 r.)

Preambuła

Narody Europy, tworząc między sobą coraz ściślejszy związek, są zdecydowane dzielić ze sobą pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach.

Świadoma swego duchowo-religijnego i moralnego dziedzictwa, Unia jest zbudowana na niepodzielnych, powszechnych wartościach godności osoby ludzkiej, wolności, równości i solidarności; opiera się na zasadach demokracji i państwa prawnego. Poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii oraz stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości stawia jednostkę w centrum swych działań.

Unia przyczynia się do ochrony i rozwoju tych wspólnych wartości, szanując przy tym różnorodność kultur i tradycji narodów Europy, jak również tożsamość narodową Państw Członkowskich i organizację ich władz publicznych na poziomach: krajowym, regionalnym i lokalnym; dąży do wspierania zrównoważonego i stałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, usług, towarów i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości.

W tym celu, w obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.

Niniejsza Karta potwierdza, przy poszanowaniu kompetencji i zadań Unii oraz zasady pomocniczości, prawa wynikające zwłaszcza z tradycji konstytucyjnych i zobowiązań międzynarodowych wspólnych Państwom Członkowskim, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Kart Społecznych przyjętych przez Unię i Radę Europy oraz z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W tym kontekście, sądy Unii i Państw Członkowskich będą interpretowały Kartę z należyтым uwzględnieniem wyjaśnień sporządzonych pod kierownictwem Prezydium Konwentu, który opracował Kartę, i za których uaktualnienie odpowiada Prezydium Konwentu Europejskiego.

Korzystanie z tych praw rodzi odpowiedzialność i nakłada obowiązki wobec innych osób, wspólnoty ludzkiej i przyszłych pokoleń.

Unia uznaje zatem prawa, wolności i zasady wymienione poniżej.

Artykuł 1 Godność człowieka

Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona.

TYTUŁ VI WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 47 Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu

Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 48 Domniemanie niewinności i prawo do obrony

1. Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem.

2. Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

Artykuł 49 Zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary

1. Nikt nie może zostać skazany za popełnienie czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego pod groźbą kary w czasie jego popełnienia. Nie wymierza się również kary surowszej od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zabroniony pod groźbą kary został popełniony. Jeśli ustawa, która weszła w życie po popełnieniu czynu zabronionego pod groźbą kary, przewiduje karę łagodniejszą, ta właśnie kara ma zastosowanie.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby za działanie lub zaniechanie, które w czasie, gdy miało miejsce, stanowiło czyn zabroniony pod groźbą kary, zgodnie z ogólnymi zasadami uznanymi przez wspólnotę narodów.

3. Kary nie mogą być nieproporcjonalnie surowe w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary.

Artykuł 50

Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

TYTUŁ VII POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY

Artykuł 51 Zakres zastosowania

1. 1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Szanują one zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w Traktatach..

2. Niniejsza Karta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa Unii poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w Traktatach.

Artykuł 52 Zakres i wykładnia praw i zasad

1. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.

2. Prawa uznane w niniejszej Karcie, które są przedmiotem postanowień Traktatów, są wykonywane na warunkach i w granicach w nich określonych.

3. W zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę.

4. W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.

5. Postanowienia niniejszej Karty zawierające zasady mogą być wprowadzane w życie przez akty prawodawcze i wykonawcze przyjęte przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez akty Państw Członkowskich, gdy wykonują one prawo Unii, korzystając ze

swoich odpowiednich uprawnień. Można się na nie powoływać w sądzie jedynie w celu wykładni tych aktów i kontroli ich legalności.

6. Ustawodawstwa i praktyki krajowe uwzględnia się w pełni, jak przewiduje to niniejsza Karta.

7. Wyjaśnienia sporządzone w celu wskazania wykładni niniejszej Karty są należycie uwzględniane przez sądy Unii i Państw Członkowskich.

Artykuł 53 Poziom ochrony

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, w szczególności przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

Artykuł 54 Zakaz nadużycia praw

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie może być interpretowane jako przyznające prawo do podejmowania jakiejkolwiek działalności lub dokonywania jakiegokolwiek czynu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub ich ograniczenia w większym stopniu, aniżeli jest to przewidziane w niniejszej Karcie.

WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE KARTY PRAW PODSTAWOWYCH (2007/C 303/02) (Dz.U.UE C z dnia 14 grudnia 2007 r.)

Poniższe wyjaśnienia zostały pierwotnie sporządzone w ramach uprawnień Prezydium Konwentu, który opracował Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej. Zostały uaktualnione pod kierunkiem Prezydium Konwentu Europejskiego z uwzględnieniem dostosowań dokonanych w tekście Karty przez ten Konwent (w szczególności w artykułach 51 i 52) oraz ewolucji prawa Unii. Mimo, że wyjaśnienia te nie posiadają wartości prawnej, są one cennym narzędziem wykładni przeznaczonym do wyjaśnienia postanowień Karty.

TYTUŁ VI - WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Wyjaśnienie odnoszące się do artykułu 47 - Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu

Podstawą akapitu pierwszego jest artykuł 13 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

"Każdy, kogo prawa i wolności zawarte w niniejszej Konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu Państwowego, także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe."

Jednakże w prawie Unii ochrona jest bardziej rozległa, ponieważ gwarantuje prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem. Trybunał Sprawiedliwości potwierdził to prawo w swoim wyroku z dnia 15 maja 1986 r. jako ogólną zasadę prawa Unii (sprawa 222/84 Johnston, Rec. 1986, s. 1651; zob. także wyroki z dnia 15 października 1987 r. w sprawie 222/86 Heylens, Rec. 1987, s. 4097 oraz z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie C-97/91 Borelli, Rec. 1992, s. I-6313). W opinii Trybunału ta ogólna zasada prawa Unii ma także zastosowanie do Państw Członkowskich w trakcie stosowania prawa Unii. Włączenie tego orzeczenia do Karty nie miało na celu zmiany systemu kontroli sądowej przewidzianej w

Traktatach, a w szczególności zasad odnoszących się do dopuszczalności skarg bezpośrednich przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Konwent Europejski zbadał system kontroli sądowej Unii, w tym zasady dopuszczalności, i potwierdził je, zmieniając jednak niektóre aspekty, co zostało odzwierciedlone w artykułach 251-281 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a w szczególności w artykule 263 akapit czwarty. Artykuł 47 ma zastosowanie do instytucji Unii i Państw Członkowskich przy wykonywaniu przez nie prawa Unii; ma on zastosowanie w odniesieniu do wszystkich praw zagwarantowanych prawem Unii.

Akapit drugi odpowiada artykułowi 6 ustęp 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w brzmieniu:

"Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub służy to ochronie życia prywatnego stron, albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości."

W prawie Unii prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy nie jest ograniczone do spraw odnoszących się do praw i obowiązków o charakterze cywilnym. Jest to jedna z konsekwencji faktu, że Unia jest podmiotem prawa, zgodnie z wyrokiem Trybunału w sprawie 294/83, "Les Verts" przeciwko Parlamentowi Europejskiemu (wyrok z dnia 23 kwietnia 1986 r., Rec. 1986, s. 1339). Niemniej jednak, z wyjątkiem ich zakresu zastosowania, gwarancje przyznane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności mają zastosowanie w podobny sposób w Unii.

W odniesieniu do akapitu trzeciego należy zwrócić uwagę, że zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka należy zapewnić pomoc prawną wówczas, gdy przy braku takiej pomocy niemożliwe jest zapewnienie skutecznego środka prawnego (wyrok ETPC z dnia 9.10.1979, Airey, seria A, tom 32, s. 11). Istnieje także system pomocy prawnej w odniesieniu do spraw wnoszonych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Wyjaśnienie odnoszące się do artykułu 48 - Domniemanie niewinności i prawo do obrony

Artykuł 48 jest taki sam jak artykuł 6 ustępy 2 i 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w brzmieniu:

"2. Każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą.

3. Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do:

- a) niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji w języku dla niego zrozumiałym o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia;
- b) posiadania odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony;

c) bronięcia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony - do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości;

d) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia oraz żądania obecności i przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach jak świadków oskarżenia;

e) korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie."

Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 prawo to ma takie samo znaczenie i zakres jak prawo zagwarantowane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Wyjaśnienie odnoszące się do artykułu 49 - Zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary

Artykuł ten odtwarza klasyczną regułę dotyczącą niedziałania wstecz przepisów prawnych i kar. Do artykułu dodano zasadę o działaniu wstecz prawa karnego o łagodniejszym charakterze, która istnieje w wielu Państwach Członkowskich i która jest zawarta w artykule 15 Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

Artykuł 7 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności brzmi:

"1. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu działania, który według prawa wewnętrznego lub międzynarodowego nie stanowił czynu zagrożonego karą w czasie jego popełnienia. Nie będzie również wymierzona kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zagrożony karą został popełniony.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby winnej działania lub zaniechania, które w czasie popełnienia stanowiły czyn zagrożony karą według ogólnych zasad uznanych przez narody cywilizowane".

W ustępie 2 odniesienie do narodów "cywilizowanych" zostało skreślone; nie zmienia to znaczenia tego ustępu, który odnosi się w szczególności do zbrodni przeciwko ludzkości. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 zagwarantowane prawo ma zatem takie samo znaczenie i zakres jak prawo zagwarantowane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Ustęp 3 przejmuje ogólną zasadę proporcjonalności kar do przestępstw, która jest zawarta we wspólnych tradycjach konstytucyjnych Państw Członkowskich i w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot.

Wyjaśnienie odnoszące się do artykułu 50 - Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

Artykuł 4 Protokołu nr 7 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności brzmi:

"1. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa.

2. Postanowienia poprzedniego ustępu nie stoją na przeszkodzie wznowieniu postępowania zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego danego państwa, jeśli zaistnieją nowe lub nowo ujawnione fakty lub jeśli w poprzednim postępowaniu dopuszczono się rażącego uchybienia, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być uchylone na podstawie artykułu 15 Konwencji."

Zasada "non bis in idem" ma zastosowanie w prawie Unii (zob., wśród wielu orzeczeń, wyrok z dnia 5 maja 1996 r. w sprawach 18/65 i 36/65, Gutmann przeciwko Komisji, Rec. 1966, s. 150, oraz w niedawnej sprawie - wyrok Trybunału z dnia 20 kwietnia 1999 r. w sprawach połączonych T-305/94 i inni, Limburgse Vinyl Maatschappij NV przeciwko Komisji, Rec. 1999, s. II-931). Zasada zakazująca kumulacji odnosi się do dwóch kar tego samego rodzaju, w zakresie prawa karnego.

Zgodnie z artykułem 50 zasada "non bis in idem" ma zastosowanie nie tylko w ramach orzecznictwa jednego państwa, ale także między orzecznictwem kilku Państw Członkowskich. Odpowiada to dorobkowi prawnemu Unii; zob. artykuły 54-58 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 lutego 2003 r. w sprawie C-187/01 Gözütok (Rec. 2003, s. I-1345), artykuł 7 Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot i artykuł 10 Konwencji w sprawie zwalczania korupcji. Bardzo ograniczone wyjątki zawarte w tych konwencjach zezwalające Państwom Członkowskim na odstępstwa od zasady "non bis in idem" są objęte klauzulą horyzontalną w artykule 52 ustęp 1 dotyczącą ograniczeń. W przypadku sytuacji określonych w artykule 4 Protokołu nr 7, a mianowicie w przypadku stosowania zasady w tym samym Państwie Członkowskim, gwarantowane prawo ma takie samo znaczenie i zakres jak odpowiadające mu prawo w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

TYTUŁ VII - POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY

Wyjaśnienie odnoszące się do artykułu 51 - Zakres zastosowania

Celem artykułu 51 jest określenie zakresu zastosowania Karty. Dąży się w nim do wyraźnego określenia, że Karta ma zastosowanie przede wszystkim do instytucji i organów Unii, zgodnie z zasadą pomocniczości. Postanowienie to zostało opracowane z poszanowaniem artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej, który zobowiązał Unię do przestrzegania praw podstawowych, oraz z poszanowaniem mandatu nadanego przez Radę Europejską w Kolonii. Określenie "instytucje" jest zawarte w Traktatach. Określenie "organy i jednostki organizacyjne" jest zwykle używane w Traktatach dla określenia wszystkich władz ustanowionych na mocy Traktatów lub prawodawstwa wtórnego (zob. np. artykuł 15 lub 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej).

W odniesieniu do Państw Członkowskich z orzecznictwa Trybunału wynika niewątpliwie, że wymóg poszanowania praw podstawowych określonych w kontekście Unii jest wiążący dla Państw Członkowskich wyłącznie wtedy, gdy działają one w zakresie zastosowania prawa Unii (wyrok z dnia 13 lipca 1989 r. w sprawie 5/88 Wachauf, Rec. 1989, s. 2609; wyrok z dnia 18 czerwca 1991 r., ERT, Rec. 1991, s. I-2925; wyrok z dnia 18 grudnia 1997 r. w sprawie C-309/96 Annibaldi, Rec. 1997, s. I-7493). W ostatnim czasie Trybunał

Sprawiedliwości potwierdził to orzecznictwo w następujący sposób: "Ponadto należy pamiętać, że wymogi wynikające z ochrony praw podstawowych w ramach wspólnotowego porządku prawnego są wiążące także dla Państw Członkowskich, gdy wykonują one regulacje wspólnotowe..." (wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r. w sprawie C-292/97, Rec. 2000, s. I-2737, pkt 37). Oczywiście zasada ta, zawarta w niniejszej Karcie, ma zastosowanie również do władz centralnych oraz do organów regionalnych i lokalnych, a także do organizacji publicznych, w trakcie wykonywania przez nie prawa Unii.

Ustęp 2 w związku z ustępem 1 zdanie drugie potwierdza, że skutkiem Karty nie może być rozszerzenie kompetencji i zadań, które powierzają Unii Traktaty. Należy w wyraźny sposób zaznaczyć logiczne konsekwencje wynikające z zasady pomocniczości i z faktu, że Unia ma wyłącznie te uprawnienia, które zostały jej powierzone. Prawa podstawowe zagwarantowane w Unii nie mają innych skutków niż te wynikające z uprawnień określonych w Traktatach. W związku z tym, zgodnie ze zdaniem drugim ustępu 1, obowiązek instytucji Unii do popierania zasad określonych w Karcie może powstać jedynie w granicach tych uprawnień.

Ustęp 2 potwierdza także, że skutkiem Karty nie może być rozszerzenie zakresu zastosowania prawa Unii poza uprawnienia Unii ustanowione w Traktatach. Trybunał Sprawiedliwości określił już tę zasadę w odniesieniu do uznanych praw podstawowych jako stanowiącą część prawa Unii (wyrok z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie C-249/96 Grant, Rec. 1998, s. I-621, pkt 45). Zgodnie z tą zasadą oczywiste jest, że odesłanie do Karty w artykule 6 Traktatu o Unii Europejskiej nie może być rozumiane jako rozszerzenie zakresu działań Państw Członkowskich uważanych za "wykonywanie prawa Unii" (w rozumieniu ustępu 1 i powyższego orzecznictwa).

Wyjaśnienie odnoszące się do artykułu 52 - Zakres i wykładnia praw i zasad

Celem artykułu 52 jest określenie zakresu praw i zasad Karty oraz ustanowienie reguł ich interpretacji. Ustęp 1 dotyczy ustaleń określających ograniczenia praw. Użyte określenie wywodzi się z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości: "... zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, wykonywanie praw podstawowych może podlegać ograniczeniom, w szczególności w kontekście wspólnej organizacji rynku, pod warunkiem że ograniczenia te rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego, do osiągnięcia których dąży Wspólnota, i nie wpływają, względem takiego celu, na podważenie samej istoty tych praw, w sposób nieproporcjonalny i niemożliwy do zaakceptowania" (wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r. w sprawie C-292/97, pkt 45). Odniesienie do interesów ogólnych uznanych przez Unię obejmuje zarówno cele wymienione w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej, jak i inne interesy chronione postanowieniami szczególnymi Traktatów, takimi jak artykuł 4 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej, artykuł 35 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz artykuły 36 i 346 tego Traktatu.

Ustęp 2 odnosi się do praw, które zostały już wyraźnie zagwarantowane w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską oraz zostały uznane w Karcie i które są obecnie zawarte w Traktatach (w szczególności prawa wynikające z obywatelstwa Unii). Wyjaśnia, że takie prawa nadal podlegają warunkom i ograniczeniom stosowanym w prawie Unii stanowiącym ich podstawę, które zostały zawarte w Traktatach. Karta nie zmienia systemu praw powierzonych na mocy Traktatu WE i przejętych przez Traktaty.

Ustęp 3 ma na celu zapewnienie koniecznej spójności między Kartą a europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez ustanowienie zasady, że w zakresie, w jakim prawa zawarte w niniejszej Karcie odpowiadają także prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, znaczenie i zakres tych praw, w tym dopuszczalnych ograniczeń, są takie same jak

te, które przewiduje europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Oznacza to w szczególności, że ustawodawca przy określaniu ograniczeń tych praw musi przestrzegać takich norm, jakie są określone na mocy szczegółowych ustaleń dotyczących ograniczeń, zawartych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, które są w związku z tym stosowane w odniesieniu do praw objętych tym ustępem. Nie ma to negatywnego wpływu na autonomię prawa Unii i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Odniesienie do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności obejmuje zarówno konwencję, jak i jej protokoły. Znaczenie i zakres praw gwarantowanych są określone nie tylko w tych instrumentach, ale także w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zdanie ostatnie ustępu ma na celu umożliwienie zagwarantowania przez Unię bardziej rozległej ochrony. W żadnym przypadku poziom ochrony zapewniony w Karcie nie może być niższy niż poziom zagwarantowany w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Karta nie narusza możliwości Państw Członkowskich dotyczących stosowania artykułu 15 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, pozwalającego na odstępstwa od praw zawartych w tej Konwencji w przypadku wojny lub innych niebezpieczeństw publicznych zagrażających życiu narodu, kiedy państwa te podejmują działania w dziedzinie obrony narodowej w przypadku wojny oraz w zakresie utrzymania porządku publicznego, zgodnie z ich obowiązkami uznanymi w artykule 4 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej i w artykułach 72 i 347 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

KONWENCJA O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2.

Rządy Państw-Sygnatariuszy niniejszej konwencji, członkowie Rady Europy,

zważywszy na Powszechną Deklarację Praw Człowieka, uchwaloną 10 grudnia 1948 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych;

zważywszy, że owa Deklaracja zmierza do zapewnienia powszechnego i efektywnego stosowania zawartych w niej praw;

zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków i że jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu jest ochrona oraz rozwój praw człowieka i podstawowych wolności;

potwierdzając swoją głęboką wiarę w te podstawowe wolności, które są fundamentem sprawiedliwości i pokoju na świecie i których zachowanie opiera się głównie z jednej strony na rzeczywiście demokratycznym ustroju politycznym, a z drugiej - na jednolitym pojmowaniu i wspólnym poszanowaniu praw człowieka, do których się one odwołują;

zdecydowane jako Rządy państw europejskich, działających w tym samym duchu i posiadających wspólne dziedzictwo ideałów i tradycji politycznych, poszanowania wolności i rządów prawa, podjąć pierwsze kroki w celu zbiorowego zagwarantowania niektórych praw wymienionych w Powszechnej Deklaracji,

potwierdzając, że Wysokie Układające się Strony, zgodnie z zasadą subsydiamości, ponoszą główną odpowiedzialność za zapewnienie praw i wolności określonych w niniejszej Konwencji

i jej Protokołach oraz że korzystają przy tym z marginesu oceny, pod kontrolą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ustanowionej niniejszą Konwencją,

uzgodniły, co następuje 1:

Artykuł 1

Obowiązek przestrzegania praw człowieka

Wysokie Układające się Strony zapewniają każdemu człowiekowi, podlegającemu ich jurysdykcji, prawa i wolności określone w rozdziale I niniejszej konwencji.

Artykuł 6 Prawo do rzetelnego procesu sądowego

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

2. Każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą.

3. Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do:

a) niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji w języku dla niego zrozumiałym o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia;

b) posiadania odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony;

c) bronięcia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony - do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości;

d) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia oraz żądania obecności i przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach jak świadków oskarżenia;

e) korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie.

Artykuł 7 Zakaz karania bez podstawy prawnej

1. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu działania, który według prawa wewnętrznego lub międzynarodowego nie stanowił czynu zagrożonego karą w czasie jego popełnienia. Nie będzie również wymierzona kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zagrożony karą został popełniony.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby winnej działania lub zaniechania, które w czasie popełnienia stanowiły czyn zagrożony karą według ogólnych zasad uznanych przez narody cywilizowane.

Artykuł 13 Prawo do skutecznego środka odwoławczego

Każdy, czyje prawa i wolności zawarte w niniejszej konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe.

Artykuł 17 Zakaz nadużycia praw

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie może być interpretowane jako przyznanie jakiegokolwiek państwu, grupie lub osobie prawa do podjęcia działań lub dokonania aktu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności wymienionych w niniejszej konwencji albo ich ograniczenia w większym stopniu, niż to przewiduje konwencja.

Artykuł 18 Granice stosowania ograniczeń praw

Ograniczenia praw i wolności, na które zezwala niniejsza konwencja, nie będą stosowane w innych celach niż te, dla których je wprowadzono.

Artykuł 19 Utworzenie Trybunału

W celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań wynikających dla Wysokich Układających się Stron z Konwencji i jej protokołów tworzy się Europejski Trybunał Praw Człowieka, zwany dalej "Trybunałem". Działa on w sposób stały.

Artykuł 32 Właściwość Trybunału

1. Trybunał jest właściwy do rozpoznania wszystkich spraw dotyczących interpretacji i stosowania Konwencji i jej protokołów, które zostaną mu przedłożone na podstawie artykułów 33, 34, 46 i 47.

Artykuł 46 Moc obowiązująca oraz wykonanie wyroków

1. Wysokie Układające się Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami.

2. Ostateczny wyrok Trybunału przekazuje się Komitetowi Ministrów, który czuwa nad jego wykonaniem.

3. Jeśli Komitet Ministrów uważa, że czuwanie nad wykonaniem ostatecznego wyroku jest utrudnione przez problem z wykładnią wyroku, może on przekazać to zagadnienie Trybunałowi w celu rozstrzygnięcia w kwestii wykładni. Decyzja o przekazaniu podejmowana jest większością dwóch trzecich głosów przedstawicieli uprawnionych do zasiadania w Komitecie.

4. Jeśli Komitet Ministrów uważa, że Wysoka Układająca się Strona odmawia przestrzegania ostatecznego wyroku w sprawie, w której jest stroną może on, po doręczeniu tej Stronie formalnego zawiadomienia oraz na podstawie decyzji podjętej większością dwóch trzecich głosów przedstawicieli uprawnionych do zasiadania w Komitecie, przekazać Trybunałowi zapytanie, czy ta Strona nie wykonała swojego zobowiązania na podstawie ustępu 1.

5. Jeśli Trybunał stwierdza, że miało miejsce naruszenie ustępu 1, przekazuje sprawę Komitetowi Ministrów w celu rozważenia środków, jakie należy podjąć. Jeśli Trybunał

stwierdza brak naruszenia ustępu 1, przekazuje sprawę Komitetowi Ministrów, który kończy rozpatrywanie sprawy.

PROTOKÓŁ Nr 7 sporządzony dnia 22 listopada 1984 r. w Strasburgu do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

Artykuł 4 Zakaz ponownego sądenia lub karania

1. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa.

2. Postanowienia poprzedniego ustępu nie stoją na przeszkodzie wznowieniu postępowania zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego danego państwa, jeśli zaistnieją nowe lub nowo ujawnione fakty lub jeśli w poprzednim postępowaniu dopuszczono się rażącego uchybienia, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być uchylone na podstawie artykułu 15 konwencji.

Artykuł 7 Stosunek do konwencji

W stosunkach pomiędzy Państwami-Stronami postanowienia artykułów od 1 do 6 niniejszego protokołu uznaje się za dodatkowe artykuły konwencji, a wszystkie przepisy konwencji stosuje się odpowiednio.

KONWENCJA WIEDEŃSKA O PRAWIE TRAKTATÓW sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz.U.1990.74.439 z dnia 1990.11.02)

Państwa-Strony niniejszej konwencji,

- zważywszy na doniosłą rolę traktatów w historii stosunków międzynarodowych,
- uznając nieustannie wzrastające znaczenie traktatów jako źródła prawa międzynarodowego i jako środka rozwoju pokojowej współpracy między narodami, niezależnie od ich systemów konstytucyjnych i społecznych,
- stwierdzając, że zasady dobrowolnej zgody i dobrej wiary oraz pacta sunt servanda są powszechnie uznane,
- potwierdzając, że spory dotyczące traktatów, podobnie jak inne spory międzynarodowe, powinny być załatwiane środkami pokojowymi oraz zgodnie z zasadami sprawiedliwości i prawa międzynarodowego,
- przypominając zdecydowanie ludów Narodów Zjednoczonych stworzenia warunków, w których będzie można utrzymać sprawiedliwość i poszanowanie zobowiązań wpływających z traktatów,
- mając na uwadze zasady prawa międzynarodowego zawarte w Karcie Narodów Zjednoczonych, takie jak zasady równych praw i samostanowienia ludów, suwerennej równości i niepodległości wszystkich państw, nieingerencji w sprawy wewnętrzne państw, zakazu groźby lub użycia siły oraz powszechnego poszanowania i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności dla wszystkich,

- przeświadczone, że kodyfikacja i postępowy rozwój prawa traktatów, osiągnięte w niniejszej konwencji, będą sprzyjały celom Narodów Zjednoczonych, określonym w Karcie, a mianowicie utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, rozwojowi przyjaznych stosunków i osiągnięciu współpracy między narodami,

- potwierdzając, że normy międzynarodowego prawa zwyczajowego będą regulowały kwestie nie unormowane postanowieniami niniejszej konwencji,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1 Zakres niniejszej konwencji

Niniejsza konwencja ma zastosowanie do traktatów między państwami.

Artykuł 26 Pacta sunt servanda

Każdy będący w mocy traktat wiąże jego strony i powinien być przez nie wykonywany w dobrej wierze.

Artykuł 27 Prawo wewnętrzne a przestrzeganie traktatów

Strona nie może powoływać się na postanowienia swojego prawa wewnętrznego dla usprawiedliwienia niewykonywania przez nią traktatu. Reguła ta nie narusza w niczym artykułu 46.

Artykuł 31 Ogólna reguła interpretacji

1. Traktat należy interpretować w dobrej wierze, zgodnie ze zwykłym znaczeniem, jakie należy przypisywać użytym w nim wyrazom w ich kontekście, oraz w świetle jego przedmiotu i celu.

2. Dla celów interpretacji traktatu kontekst obejmuje, oprócz tekstu, łącznie z jego wstępem i załącznikami:

a) każde porozumienie dotyczące traktatu, osiągnięte między wszystkimi stronami w związku z zawarciem traktatu;

b) każdy dokument sporządzony przez jedną lub więcej stron w związku z zawarciem traktatu, przyjęty przez inne strony jako dokument odnoszący się do traktatu.

3. Łącznie z kontekstem należy brać pod uwagę:

a) każde późniejsze porozumienie między stronami, dotyczące interpretacji traktatu lub stosowania jego postanowień;

b) każdą późniejszą praktykę stosowania traktatu, ustanawiającą porozumienie stron co do jego interpretacji;

c) wszelkie odpowiednie normy prawa międzynarodowego, mające zastosowanie w stosunkach między stronami.

4. Specjalne znaczenie należy przypisywać wyrazowi wówczas, gdy ustalono, że taki był zamiar stron.

Artykuł 32 Uzupełniające środki interpretacji

Można odwoływać się do uzupełniających środków interpretacji, łącznie z pracami przygotowawczymi do traktatu oraz okolicznościami jego zawarcia, aby potwierdzić znaczenie wynikające z zastosowania artykułu 31 lub aby ustalić znaczenie, gdy interpretacja oparta na artykule 31:

- a) pozostawia znaczenie dwuznacznym lub niejasnym albo
- b) prowadzi do rezultatu wyraźnie absurdalnego lub nierozsądnego.

Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1)

Artykuł 273

Państwa członkowskie mogą nałożyć inne obowiązki, jakie uznają za niezbędne dla zapewnienia prawidłowego poboru VAT i zapobieżenia oszustwom podatkowym, pod warunkiem równego traktowania transakcji krajowych i transakcji dokonywanych między państwami członkowskimi przez podatników oraz pod warunkiem, że obowiązki te, w wymianie handlowej między państwami członkowskimi, nie będą prowadziły do powstania formalności związanych z przekraczaniem granic.